

822

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

**wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009—2014
pomiędzy Królestwem Norwegii a Rzeczpospolitą Polską**

Przekład

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

WDRAŻANIA NORWESKIEGO MECHANIZMU FINANSOWEGO

NA LATA 2009-2014

pomiędzy

**KRÓLESTWEM NORWEGII,
zwanym dalej „Norwegią”**

a

**RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ,
zwaną dalej „Państwem – Beneficjentem”**

zwanymi dalej łącznie „Stronami”,

ZWAŻYWSZY, że Umowa pomiędzy Królestwem Norwegii a Unią Europejską o Norweskim Mechanizmie Finansowym na okres 2009-2014 ustanawia mechanizm finansowy (zwany dalej „Norweskim Mechanizmem Finansowym 2009-2014”), poprzez który Norwegia przyczyniać się będzie do zmniejszania różnic gospodarczych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

ZWAŻYWSZY, że Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2014 ma na celu umocnić stosunki pomiędzy Norwegią a Państwem – Beneficjentem, ku obopólnej korzyści ich mieszkańców;

ZWAŻYWSZY, że wzmocniona współpraca pomiędzy Norwegią a Państwem-Beneficjentem będzie przyczyniać się do zapewnienia stabilnej, spokojnej i dostatniej Europy, opartej na dobrym rządzeniu, instytucjach demokratycznych, przepisach prawa, poszanowaniu praw człowieka i zrównoważonym rozwoju;

ZWAŻYWSZY, że Strony zgodziły się na ustanowienie ram współpracy w celu zapewnienia skutecznego wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014;

STRONY UZGODNIŁY, co następuje:

Artykuł 1

Cele

1. Główne cele Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 obejmują przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Norwegią a Państwem-Beneficjentem poprzez przyznawanie pomocy finansowej w obszarach priorytetowych wymienionych w ust. 2. W związku z tym Strony niniejszego Memorandum of Understanding dołożą starań, aby wyłonić do finansowania takie programy, które przyczynią się do osiągnięcia tych celów.

2. Pomoc finansowa jest dostępna w następujących obszarach priorytetowych:

- (a) Wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla;
- (b) Innowacje w zakresie „Zielonych Technologii”
- (c) Badania i stypendia;
- (d) Rozwój społeczny i zasobów ludzkich,
- (e) Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne;
- (f) Promocja godnej pracy i dialogu trójstronnego.

Artykuł 2

Ramy prawne

Niniejsze Memorandum of Understanding jest stosowane łącznie z następującymi dokumentami, które razem z niniejszym Memorandum of Understanding stanowią ramy prawne dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014:

- (a) Umową zawartą pomiędzy Królestwem Norwegii a Unią Europejską ustanawiającą Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2014 (zwana dalej „Umową”);
- (b) Regulacjami w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 (zwanymi dalej „Regulacjami”) wydanymi przez Norwegię zgodnie z artykułem 8.8 Umowy;
- (c) umowami w sprawie programu, które będą zawierane dla każdego programu, oraz

- (d) wszelkimi wytycznymi przyjętymi przez Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych (NMSZ) zgodnie z Regulacjami.

Artykuł 3 **Ramy finansowe**

1. Zgodnie z artykułem 2 Umowy, łączna kwota wsparcia finansowego wynosi 800 000 000 EUR, w rocznych transzach w wysokości 160 000 000 EUR w okresie od 1 maja 2009 r. do 30 kwietnia 2014 r. włącznie.
2. Zgodnie z artykułem 5 Umowy, w okresie o którym mowa w ust. 1, Państwu-Beneficjentowi udostępniona zostanie łączna kwota 311 200 000 EUR.
3. Zgodnie z artykułem 8.7 Umowy oraz artykułem 1.8 Regulacji, koszty zarządzania Norwegii pokryte będą z łącznej kwoty przedstawionej powyżej. Dalsze postanowienia w tym zakresie zostały określone w Regulacjach. Kwota netto alokacji, która zostanie przyznana Państwu-Beneficjentowi wynosi 287 860 000 EUR.

Artykuł 4 **Zakres funkcji i obowiązków**

1. Norwegia udostępni środki finansowe na programy kwalifikujące się do wsparcia zaproponowane przez Państwo-Beneficjenta i zatwierdzone przez NMSZ w ramach obszarów priorytetowych wymienionych w artykule 3 Umowy oraz obszarów programowych określonych w Załączniku B do niniejszego Memorandum of Understanding. Norwegia i Państwo-Beneficjent mogą prowadzić konsultacje w sprawie możliwych i konkretnych programów przed przedłożeniem oficjalnej propozycji programu NMSZ.
2. Państwo-Beneficjent zapewni pełne współfinansowanie programów, które otrzymują wsparcie w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 zgodnie z Załącznikiem B i umowami w sprawie programu.
3. NMSZ zarządza Norweskim Mechanizmem Finansowym na lata 2009-2014 i podejmuje decyzje o przyznaniu pomocy finansowej na rzecz programów zgodnie z Regulacjami.
4. NMSZ jest wspierany przez Biuro Mechanizmów Finansowych (zwane dalej „BMF”). BMF będzie odpowiedzialne za bieżące działania podejmowane w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 oraz pełni rolę punktu kontaktowego.

Artykuł 5 **Wyznaczenie instytucji odpowiedzialnych**

Państwo-Beneficjent upoważnia Krajowy Punkt Kontaktowy do działania w jego imieniu. Krajowy Punkt Kontaktowy ponosi całkowitą odpowiedzialność za osiąganie celów wyznaczonych dla Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 oraz za realizację Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 w Państwie-Beneficjencie zgodnie z Regulacjami. Zgodnie z artykułem 4.2 Regulacji w Załączniku A wskazano instytucje pełniące funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej, Instytucji Audytu oraz krajowej instytucji odpowiedzialnej za przygotowywanie oraz przedkładanie raportów o nieprawidłowościach.

Artykuł 6

Wieloletnie ramy programowe

1. Zgodnie z artykułem 2.1 Regulacji Strony uzgodniły ramy wdrażania składające się z następujących aspektów finansowych i merytorycznych:

- (a) listy uzgodnionych obszarów programowych, wkład finansowy w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 według obszaru programowego;
- (b) wykazu programów, ich głównych obszarów tematycznych i rezultatów, o ile dotyczy, jak również wszelkich kwestii szczególnych związanych z grupą docelową, obszarami geograficznymi i innymi kwestiami;
- (c) wykazu Operatorów Programów, o ile dotyczy;
- (d) inicjatyw mających na celu umacnianie stosunków dwustronnych między Norwegią a Państwem-Beneficjentem, w tym wykaz obszarów programowych, w ramach których przygotowywane są programy partnerskie z darczyńcami, o których mowa w artykule 3.2, wykaz partnerów programu z krajów darczyńców, jak również alokację na takie programy oraz programy lub ich komponenty, które są poświęcone wyłącznie partnerskim projektom z darczyńcami;
- (e) w konkretnych przypadkach, wykaz projektów predefiniowanych, które mają być uwzględnione w przedmiotowych programach ;
- (f) wykaz funduszy małych grantów, o ile dotyczy.

2. Ramy wdrażania zostały przedstawione w Załączniku B.

Artykuł 7

Spotkania roczne

Zgodnie z artykułem 2.3 Regulacji spotkania roczne będą organizowane z udziałem NMSZ i Krajowego Punktu Kontaktowego. Spotkania roczne umożliwią NMSZ i Krajowemu Punktowemu zbadanie postępu we wdrażaniu Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 poczynionego w ostatnim okresie sprawozdawczym i uzgodnienie, jakie działania należy podjąć.

Artykuł 8

Zmiana Załączników

1. Załącznik A może być przedmiotem przeglądu podczas spotkań rocznych. Zmiany do Załącznika A uzgodnione podczas spotkań rocznych nie wymagają formalnej zmiany niniejszego Memorandum of Understanding. Zmiany te zostaną potwierdzone w drodze wymiany listów pomiędzy NMSZ i Krajowym Punktem Kontaktowym.
2. Załącznik B może być zmieniany w drodze wymiany listów pomiędzy NMSZ i Krajowym Punktem Kontaktowym.

Artykuł 9

Kontrola i dostęp do informacji

NMSZ, Biuro Audytora Generalnego Norwegii i ich przedstawiciele mają prawo do przeprowadzenia kontroli merytorycznej lub finansowej, koniecznej, ich zdaniem, do wypełniania warunków planowania,

wdrażania i monitorowania programów i projektów, jak również wykorzystania środków. Państwo-Beneficjent zapewni wszelką konieczną pomoc, informacje i dokumentację.

Artykuł 10 **Zasady Zarządzania**

1. Niniejsze Memorandum of Understanding jest wdrażane pod każdym względem zgodnie z postanowieniami Regulacji wraz z późniejszymi ich zmianami.
2. Cele Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 będą realizowane w drodze bliskiej współpracy pomiędzy Norwegią a Państwem-Beneficjentem. Strony zobowiązują się zachować najwyższy poziom przejrzystości, odpowiedzialności i efektywności kosztowej przy wdrażaniu Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014, jak też stosować zasady dobrego rządzenia, zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia płci i równego traktowania.
3. Państwo-Beneficjent podejmie aktywne działania w celu zapewnienia przestrzegania tych zasad na wszystkich poziomach wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014.

Artykuł 11 **Wejście w życie**

Niniejsze Memorandum of Understanding wchodzi w życie w dniu następującym po dniu jego podpisania przez ostatnią ze Stron.

*****

Niniejsze Memorandum of Understanding zostało podpisane w dwóch egzemplarzach w języku angielskim.

Podpisane w ..... w dniu .....

Podpisane w ..... w dniu .....

W imieniu Królestwa Norwegii

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

ZAŁĄCZNIK A

Krajowe struktury zarządzania i kontroli**1. Krajowy Punkt Kontaktowy**

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Rzeczypospolitej Polskiej, Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego. Dyrektor Departamentu Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej pełni rolę kierownika Krajowego Punktu Kontaktowego.

Zakres funkcji i obowiązków Krajowego Punktu Kontaktowego został określony w Regulacjach, w szczególności w artykule 4.3. Ponadto, mając na uwadze treść artykułu 4.2 ust. 3 Regulacji, zakres obowiązków Krajowego Punktu Kontaktowego obejmuje następujące zadania:

- 1) przedkładanie do NMSZ poświadczonych finansowych raportów okresowych dla programów i raportów końcowych dla programów, o których mowa odpowiednio w artykułach 8.3 i 5.12 Regulacji, które potwierdzają, że:
  - i) zestawienie wydatków kwalifikowalnych zgłoszonych przez Operatora Programu jest w pełni zgodne z załączonymi dokumentami;
  - ii) załączona dokumentacja została zweryfikowana i potwierdzono jej autentyczność, poprawność i prawidłowość;
  - iii) zestawienie wydatków kwalifikowalnych opiera się na weryfikowalnych danych rachunkowych zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami i metodami w zakresie rachunkowości;
  - iv) zestawienie wydatków kwalifikowalnych obejmuje wydatki kwalifikowalne w ramach Regulacji;
  - v) wydatki zostały poniesione w ramach realizacji Programu zgodnie z umową w sprawie programu;
  - vi) istnieje właściwa ścieżka audytu oraz że
  - vii) zostało wniesione współfinansowanie na rzecz programu;
- 2) uwzględnianie na potrzeby certyfikacji wyników wszystkich audytów przeprowadzonych przez lub na odpowiedzialność Instytucji Audytu,
- 3) zagwarantowanie, by płatności były przekazywane na rzecz Operatorów Programów zgodnie z artykułem. 8.1 ust. 2 Regulacji,
- 4) przedłożenie do NMSZ szczegółowego opisu systemu zarządzania i kontroli dla instytucji krajowych zaangażowanych we wdrażanie Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 oraz systemu zarządzania i kontroli dla Operatora Programu i opis jego zadań.

Obok zadań Instytucji Certyfikującej wyraźnie przypisanych do Krajowego Punktu Kontaktowego zgodnie z niniejszym rozdziałem, poniżej wskazane przepisy Regulacji wskazujące na Instytucję Certyfikującą odnoszą się do Krajowego Punktu Kontaktowego:

- 1) Artykuł 4.7 ust. 1 lit. m,

- 2) Artykuł 5.12,
- 3) Artykuł 7.9,
- 4) Artykuł 7.13,
- 5) Artykuł 8.3, oraz
- 6) Artykuł 8.8.

Podczas wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 niezmienione pozostaną hierarchia i ścieżki raportowania między Krajowym Punktem Kontaktowym a Instytucją Certyfikującą w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i ich rozdział, zgodnie ze schematem organizacyjnym zawartym w rozdziale 7 niniejszego Załącznika.

2. Instytucja Certyfikująca

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Rzeczypospolitej Polskiej, Departament Instytucji Certyfikującej pełni funkcję Instytucji Certyfikującej. Dyrektor Departamentu Instytucji Certyfikującej pełni rolę kierownika Instytucji Certyfikującej.

Zakres funkcji i obowiązków Instytucji Certyfikującej został określony w Regulacjach, w szczególności w Artykule 4.5, z wyłączeniem zadań przypisanych Krajowemu Punktowi Kontaktowemu zgodnie z rozdziałem 1 niniejszego Załącznika.

3. Instytucja Audytu

Funkcję Instytucji Audytu pełni Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, który razem z Departamentem Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej w Ministerstwie Finansów oraz 16 Urzędami Kontroli Skarbowej, wykonuje zadania powyższej instytucji.

Zakres funkcji i obowiązków Instytucji Audytu został określony w Regulacjach, w szczególności w artykule 4.6. Ponadto, Instytucja Audytu jest odpowiedzialna za przygotowanie i przedłożenie raportów o nieprawidłowościach, zgodnie z postanowieniami rozdziału 4 niniejszego Załącznika.

Instytucja Audytu powinna być organizacyjnie niezależna od Krajowego Punktu Kontaktowego oraz Instytucji Certyfikującej.

4. Krajowa instytucja publiczna odpowiedzialna za przygotowywanie i przedkładanie raportów o nieprawidłowościach

Instytucja Audytu jest odpowiedzialna za przygotowywanie i przedkładanie raportów o nieprawidłowościach.

Zakres zadań i obowiązków Instytucji Audytu w związku z raportowaniem o nieprawidłowościach został określony w Regulacjach, w szczególności w artykule 11.3.

5. Komitet Monitorujący

Komitet Monitorujący zostanie powołany w terminie 6 miesięcy od podpisania Memorandum of Understanding. Jego zadania zostały określone w Regulacjach, w szczególności w artykule 4.4.

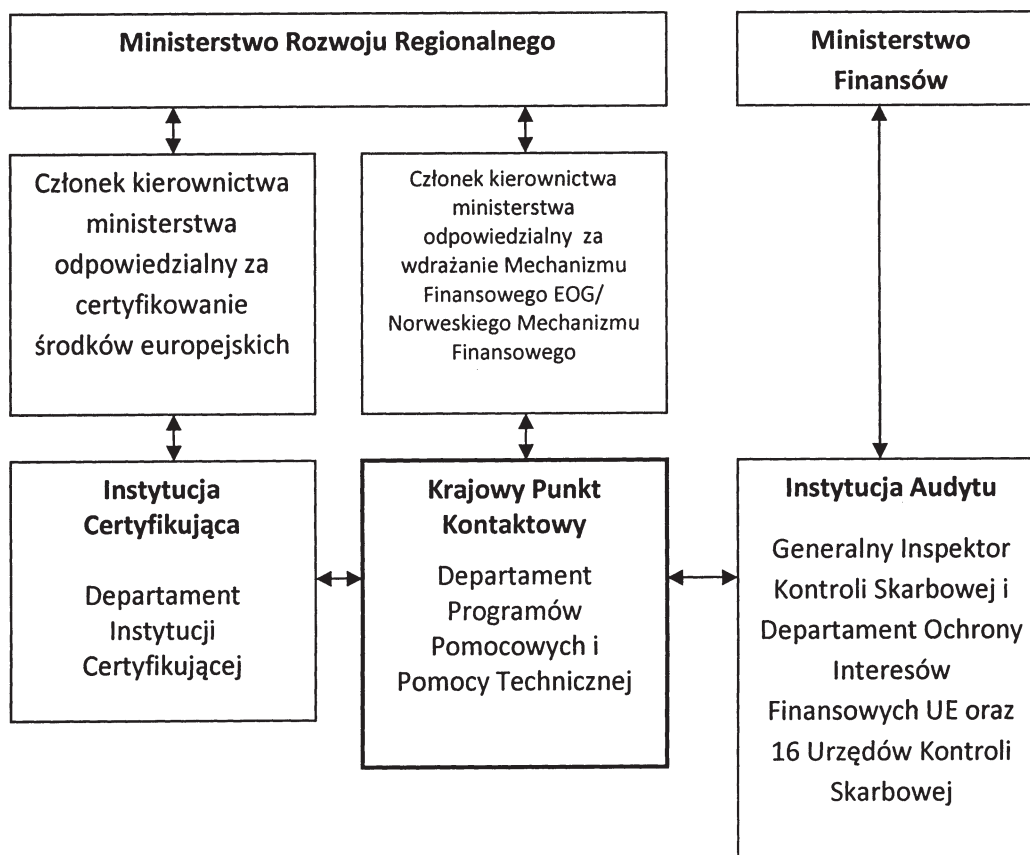

6. Raport Strategiczny oraz spotkanie roczne

Zgodnie z artykułem 2.2 Regulacji Krajowy Punkt Kontaktowy co roku przedkłada do NMSZ Raport Strategiczny dotyczący wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 w Państwie-Beneficjencie.

Strony podejmują starania w celu organizowania spotkań rocznych w czerwcu każdego roku.

7. Schemat organizacyjny

ZAŁĄCZNIK B

Ramy Wdrażania

Zgodnie z Artykułem 2.1 Regulacji strony niniejszego Memorandum of Understanding uzgodniły następujące ramy wdrażania zawarte w niniejszym Załączniku:

1. Finansowe aspekty Ram Wdrażania

Rzeczpospolita Polska	Środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego
Obszar programowy	
Technologie wychwytywania i składowania CO ₂ (CCS)	137 000 000 EUR
Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego	3 112 000 EUR
Dwustronna współpraca badawcza	36 830 000 EUR
Dwustronny program stypendialny	5 000 000 EUR
Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia	60 000 000 EUR
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	3 000 000 EUR
Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych	10 000 000 EUR
Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości	14 000 000 EUR
Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych	13 000 000 EUR
Pozostałe alokacje	
Fundusz Pomocy Technicznej dla Państwa - Beneficjenta (Art. 1.9)	4 362 000 EUR
Fundusz współpracy dwustronnej na poziomie krajowym (Art. 3.5.1)	1 556 000 EUR
Alokacja netto przyznana Rzeczypospolitej Polskiej	287 860 000 EUR

2. Kwestie szczególne

Stosunki dwustronne pomiędzy Norwegią a Rzeczpospolitą Polską będą wzmacniane w celu budowania długookresowej współpracy, w szczególności w ramach wymienionych poniżej obszarów programowych wdrażanych z partnerami programów z krajów darczyńców. Współpraca ta będzie również rozwijana poprzez nawiązywanie partnerstw na poziomie projektów we wszystkich dofinansowanych obszarach programowych.

Podczas oceny propozycji programów zostaną wzięte pod uwagę kwestie poszanowania praw człowieka (wynikające m.in. z Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności) oraz standardy dobrego rządzenia ustanowione przez Radę Europy (jak te monitorowane przez CPT, GRECO, GRETA, ECRI, itd.).

3. Merytoryczne aspekty Ram Wdrażania

Programy opisane poniżej będą przygotowane i wdrażane w Państwie-Beneficjencie za zgodą norweskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

A. Obszar programowy: Technologie wychwytywania i składowania CO₂ (CCS) (obszar programowy nr 20)

<i>Program:</i>	Wsparcie rozwoju i szerokiego stosowania technologii CCS w Polsce
<i>Rezultaty:</i>	Wychwycony i bezpiecznie zmagazynowany CO ₂ Pogłębiona wiedza i międzynarodowa współpraca w obszarze technologii CCS
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Gospodarki
<i>Partner programu z krajów darczyńców:</i>	Gassnova
<i>Projekt(y) predefiniowane:</i>	wsparcie przede wszystkim budowy instalacji CCS w Elektrowni Bełchatów oraz zwiększenie świadomości społecznej w zakresie technologii CCS

B. Obszar programowy: Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego (obszar programowy nr 22)

<i>Program:</i>	Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego
<i>Cel:</i>	Promowanie godnej pracy i poprawa współpracy trójstronnej między organizacjami pracodawców, związkami zawodowymi i władzami publicznymi przy wspieraniu sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego
<i>Rezultaty:</i>	Poprawa struktur i praktyk w zakresie dialogu społecznego i dialogu trójstronnego Lepsze zrozumienie korzyści płynących z godnej pracy Lepszy dostęp do zatrudnienia i uczestnictwo na rynku pracy Większa koncentracja na wymiarze społecznym mobilności siły roboczej Wspieranie równości płci i zwalczanie dyskryminacji w miejscu pracy Poprawa równowagi między pracą a życiem prywatnym i rodzinnym Większe zdolności adaptacyjne i możliwości kształcenia ustawicznego pracownika
<i>Operator Programu:</i>	Innovation Norway

C. Obszar programowy: Dwustronna współpraca badawcza (obszar programowy nr 23)

<i>Program:</i>	Norwesko - Polska Współpraca Badawcza (program partnerski z darczyńcami)
<i>Operator Programu:</i>	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Warszawa
<i>Partner(-zy) programu z krajów darczyńców:</i>	Norweska Rada Nauki

Kwestie szczególne: Wsparcie w obszarze ochrony środowiska i zmian klimatycznych, w tym badań polarnych, ochrony zdrowia i nauk społecznych, z uwzględnieniem tematyki migracji
W ramach alokacji programu kwota 3 000 000 EUR zostanie przeznaczona na badania naukowe w obszarze „Promowanie równości płci oraz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym”

D. Obszar programowy: Dwustronny program stypendialny (obszar programowy nr 24)

Program: Norwesko - polski program stypendialny (program partnerski z darczyńcami)

Rezultaty: Zwiększona mobilność studentów oraz pracowników szkolnictwa wyższego pomiędzy Państwami - Beneficjentami a Norwegią
Rozszerzona i wzmocniona współpraca instytucjonalna w sektorze szkolnictwa wyższego pomiędzy Państwami - Beneficjentami a Norwegią

Operator Programu: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Partner(-zy) programu z kraju darczyńców: Norweskie Centrum Współpracy Międzynarodowej w Szkolnictwie Wyższym (SIU)

Kwestia szczególna: Program będzie wdrażany łącznie z programem objętym finansowaniem w ramach obszaru programowego nr 19 Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego

E. Obszar programowy: Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia (Obszar programowy nr 27)

Program nr 1: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno - epidemiologicznych

Rezultaty: Zwiększone zasoby dla wszystkich poziomów opieki zdrowotnej (w tym opieki zdrowotnej w zakresie problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa)
Zwiększony dostęp do usług zdrowotnych i ich lepsza jakość, w tym opieki w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i profilaktyki dzieci, jak również opieki zdrowotnej w zakresie problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa
Zapobieganie lub zmniejszanie zachorowalności na choroby związane ze stylem życia

Operator Programu: Ministerstwo Zdrowia

Kwestie szczególne: Program będzie wdrażany łącznie z programem objętym finansowaniem w ramach Obszaru programowego 13 Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Podział alokacji pomiędzy Programem nr 1 i Programem nr 2 w ramach Inicjatyw na rzecz ochrony zdrowia zostanie uzgodniony na późniejszym etapie

<i>Program nr 2:</i>	Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu (program partnerski z darczyńcami)
<i>Rezultaty:</i>	Zmniejszone nierówności pomiędzy grupami społecznymi Zwiększone zasoby dla wszystkich poziomów opieki zdrowotnej (w tym opieki zdrowotnej w zakresie problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa) Lepsze zarządzanie w ochronie zdrowia Zwiększony dostęp do usług zdrowotnych i ich lepsza jakość, w tym opieki w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i profilaktyki dzieci, jak również opieki zdrowotnej w zakresie problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa Zapobieganie lub zmniejszanie zachorowalności na choroby związane ze stylem życia
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Zdrowia
<i>Partner(-zy) programu z kraju darczyńców:</i>	Norweski Dyrektoriat do Spraw Zdrowia
<i>Kwestie szczególne:</i>	Podział alokacji pomiędzy Programem nr 1 i Programem nr 2 w ramach Inicjatyw na rzecz ochrony zdrowia zostanie uzgodniony na późniejszym etapie Program będzie wdrażany jako program partnerski w partnerstwie z Norweskim Dyrektoriatem do Spraw Zdrowia.

F. Obszar programowy: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć (Obszar programowy 29)

<i>Program:</i>	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć
<i>Rezultaty:</i>	Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
<i>Projekt(y) predefiniowane:</i>	Możliwość realizacji projektu/ów predefiniowanego/yh w partnerstwie z Norweskim Centrum Badań nad Przemocą i Stresem Pourazowym (NKVTS) oraz Radą Europy

G. Obszar programowy: Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych (Obszar programowy nr 30)

<i>Program:</i>	Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych
-----------------	--

<i>Rezultaty:</i>	Rozwój i doskonalenie struktur, systemów i wyposażenia technicznego w celu poprawy wdrażania dorobku Schengen Wzmacnianie współpracy między policją w państwach członkowskich strefy Schengen Zwiększone zdolności służb w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości transgranicznej i zorganizowanej, w tym handlu ludźmi i migracji grup przestępczych Wzmocniona współpraca między władzami a właściwymi podmiotami zainteresowanymi, w tym organizacjami pozarządowymi, przy udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji z pomocą Władzy Wdrażającej Programy Europejskie
<i>Projekt(y) predefiniowane:</i>	Możliwa realizacja projektu/ów predefiniowanych w partnerstwie z Radą Europy

H. Obszar programowy: Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości (Obszar programowy nr 31)

<i>Program:</i>	Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/ Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości
<i>Rezultaty:</i>	Zwiększony dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w tym dla tzw. grup wrażliwych (np. ofiar, nieletnich, mniejszości) Propagowanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów Poprawa wydajności systemów sądownictwa, w tym rozwój systemów związanych z prowadzeniem spraw sądowych Zwiększenie kompetencji pracowników systemu sądownictwa
<i>Operator Programu:</i>	Ministerstwo Sprawiedliwości
<i>Partner(-zy) programu z krajów darczyńców:</i>	Norweska Krajowa Administracja Sądów (Norwegian National Courts Administration)
<i>Projekt(y) predefiniowane:</i>	projekty mające na celu poprawę zdolności administracyjnych sądów, ułatwienie bieżącej pracy wydziałów sądów, poprawę sposobu zarządzania sądami, propagowanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów, wzmocnienie pozycji pokrzywdzonych przestępstwem, intensyfikację polityki informacyjnej i edukacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości

I. Obszar programowy: Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych (Obszar programowy nr 32)

<i>Program:</i>	Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych
<i>Rezultaty:</i>	Częstsze stosowanie rozwiązań alternatywnych w stosunku do kary pozbawienia wolności

	Zwiększone kompetencje osadzonych oraz kadry Służby Więziennej
<i>Operator Programu:</i>	Zespół ds. Funduszy Europejskich w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej
<i>Partner(-zy) programu z krajów darczyńców:</i>	Norweskie Służby Więzienne
<i>Projekty predefiniowane:</i>	Projekty predefiniowane dotyczące podnoszenia kompetencji osadzonych, kadry Służby Więziennej, systemów bezpieczeństwa i komunikacyjno – informatycznych (ITC), probacji i pozawięziennych sankcji realizowane w ramach celu programu.

Fundusz Współpracy Dwustronnej na poziomie krajowym

Fundusz ma na celu ułatwienie działań w zakresie nawiązywania współpracy oraz tworzenia sieci współpracy pomiędzy Operatorami Programów i partnerami programów z Norwegii lub potencjalnymi partnerami projektów z Państw-Darczyńców, przed lub w trakcie przygotowania propozycji programu i w trakcie jego realizacji. Krajowy Punkt Kontaktowy będzie zarządzał wykorzystaniem środków przedmiotowego Funduszu. Dla Funduszu będą alokowane środki na poziomie 0,5% alokacji Norweskiego Mechanizmu Finansowego, które będą dostępne od momentu podpisania pierwszego Memorandum of Understanding przez ostatnią ze stron.

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
ON THE IMPLEMENTATION OF THE NORWEGIAN FINANCIAL MECHANISM
2009-2014

between

THE KINGDOM OF NORWAY,
hereinafter referred to as “Norway”

and

THE REPUBLIC OF POLAND
hereinafter referred to as the “Beneficiary State”

together hereinafter referred to as the “Parties”,

WHEREAS the Agreement between the Kingdom of Norway and the European Union on the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 establishes a financial mechanism (hereinafter referred to as the “Norwegian Financial Mechanism 2009-2014”) through which Norway will contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area;

WHEREAS the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 aims to strengthen relations between Norway and the Beneficiary State to the mutual benefit of their peoples;

WHEREAS the enhanced co-operation between Norway and the Beneficiary State will contribute to securing a stable, peaceful and prosperous Europe, based on good governance, democratic institutions, the rule of law, respect for human rights and sustainable development;

WHEREAS the Parties agree to establish a framework for cooperation in order to ensure the effective implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014;

the Parties HAVE AGREED on the following:

Article 1 Objectives

1. The overall objectives of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 are to contribute to the reduction of economic and social disparities in the European Economic Area and to the strengthening of bilateral relations between Norway and the Beneficiary States through financial contributions in the priority sectors listed in paragraph 2. Accordingly, the Parties to this Memorandum of Understanding shall endeavour to select for funding programmes that contribute to the achievement of these objectives.

2. The financial contributions shall be available in the following priority sectors:

- (a) Carbon capture and storage;
- (b) Green industry innovation;
- (c) Research and scholarship;
- (d) Human and social development;
- (e) Justice and home affairs;
- (f) Promotion of decent work and tripartite dialogue.

Article 2 Legal Framework

This Memorandum of Understanding shall be read in conjunction with the following documents which, together with this Memorandum of Understanding, constitute the legal framework of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014:

- (a) the Agreement between the Kingdom of Norway and the European Union on the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 (hereinafter referred to as “the Agreement”);

- (b) the Regulation on the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 (hereinafter referred to as the "Regulation") issued by Norway in accordance with Article 8.8 of the Agreement;
- (c) the programme agreements that will be concluded for each programme; and
- (d) any guidelines adopted by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs (NMFA) in accordance with the Regulation.

Article 3 **Financial Framework**

1. In accordance with Article 2 of the Agreement, the total amount of the financial contribution is € 800 million in annual tranches of € 160 million over the period running from 1 May 2009 to 30 April 2014, inclusive.
2. In accordance with Article 5 of the Agreement, a total of € 311.2 million shall be made available to the Beneficiary State over the period referred to in Paragraph 1.
3. In accordance with Article 8.7 of the Agreement and Article 1.8 of the Regulation, the management costs of Norway shall be covered by the overall amount referred to above. Further provisions to this effect are set out in the Regulation. The net amount of the allocation to be made available to the Beneficiary State is € 287,860,000.

Article 4 **Roles and responsibilities**

1. Norway shall make funds available in support of eligible programmes proposed by the Beneficiary State and agreed on by the NMFA within the priority sectors listed in Article 3 of the Agreement and the programme areas identified in Annex B of this Memorandum of Understanding. Norway and the Beneficiary State may consult on possible and specific programmes before a formal programme proposal is submitted to the NMFA.
2. The Beneficiary State shall assure the full co-financing of programmes that benefit from support from the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 in accordance with Annex B and the programme agreements.
3. The NMFA shall manage the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 and take decisions on the granting of financial assistance in accordance with the Regulation.
4. The NMFA shall be assisted by the Financial Mechanism Office (hereinafter referred to as the "FMO"). The FMO shall be responsible for the day-to-day operations of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 and shall serve as a contact point.

Article 5 **Designation of authorities**

The Beneficiary State has authorised a National Focal Point to act on its behalf. The National Focal Point shall have the overall responsibility for reaching the objectives of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 as well as for the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 in the Beneficiary State in accordance with the Regulation. In accordance with Article 4.2 of the Regulation, the National Focal Point, the Certifying Authority, the Audit Authority, and an appropriate national entity responsible for the preparation and submission of irregularities reports are designated in Annex A.

Article 6

Multi-annual Programming Framework

1. In accordance with Article 2.1 of the Regulation, the Parties have agreed on an implementation framework consisting of the following financial and substantive parameters:
  - (a) a list of agreed programme areas, the financial contribution from the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 by programme area;
  - (b) identification of programmes, their main focus and outcomes, as appropriate, as well as any specific concerns relating to target groups, geographical areas or other issues;
  - (c) identification of programme operators, if appropriate;
  - (d) initiatives to strengthening the bilateral relations between Norway and the Beneficiary State, including the identification of programme areas in which donor partnership programmes as referred to in Article 3.2 shall be prepared, the designation of donor programme partners, the allocation of funds for such programmes, and programmes, or component thereof, that are dedicated exclusively to donor partnership projects;
  - (e) in specific cases, the identification of pre-defined projects to be included in relevant programmes;
  - (f) identification of small grant schemes, as appropriate.
2. The implementation framework is outlined in Annex B.

Article 7

Annual meetings

In accordance with Article 2.3 of the Regulation an annual meeting shall be held between the NMFA and the National Focal Point. The annual meeting shall allow the NMFA and the National Focal Point to examine progress achieved over the previous reporting period and agree on any necessary measures to be taken.

Article 8

Modification of the annexes

1. Annex A may be subject to review at the annual meetings. Amendments to Annex A agreed upon at the annual meetings do not require a formal change to this Memorandum of Understanding. Such amendments shall be confirmed through an exchange of letters between the NMFA and the National Focal Point.
2. Annex B may be changed through an exchange of letters between the NMFA and the National Focal Point.

Article 9

Control and Access to Information

The NMFA, the Office of the Auditor General of Norway and their representatives have the right to carry out any technical or financial mission or review they consider necessary to follow the planning, implementation and monitoring of programmes and projects as well as the use of funds. The Beneficiary State shall provide all necessary assistance, information and documentation.

Article 10
Governing Principles

1. The implementation of this Memorandum of Understanding shall in all aspects be governed by the Regulation and subsequent amendments thereof.
2. The objectives of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 shall be pursued in the framework of close co-operation between Norway and the Beneficiary State. The Parties agree to apply the highest degree of transparency, accountability and cost efficiency as well as the principles of good governance, sustainable development, gender equality and equal opportunities in all implementation phases of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014.
3. The Beneficiary State shall take proactive steps in order to ensure adherence to these principles at all levels involved in the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014.

Article 11
Entry into Force

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the day after the date of its last signature.

*****

This Memorandum of Understanding is signed in two originals in the English Language.

Signed in Gdańsk on 10.06.2011
For the Kingdom of Norway

Eirik Skjævd

Signed in Gdańsk on 10.06.2011
For the Republic of Poland

Jan Włoc

ANNEX A

National management and control structures**1. National Focal Point**

The Department for Aid Programmes and Technical Assistance of the Ministry of Regional Development of the Republic of Poland shall act as the National Focal Point. The Director of the Department for Aid Programmes and Technical Assistance shall be the head of the National Focal Point.

The roles and responsibilities of the National Focal Point are stipulated in the Regulation, in particular Article 4.3 thereof. In addition, with reference to paragraph 3 of Article 4.2 of the Regulation, the National Focal Point shall perform and be responsible for the following tasks:

1) submitting to the NMFA certified interim financial reports and final programme reports referred to in Articles 8.3 and 5.12 of the Regulation, respectively, certifying that:

- (i) the summary of eligible expenditure submitted by the Programme Operator is in full conformity with the supporting documents;
- (ii) the supporting documents have been examined and found to be authentic, correct and accurate;
- (iii) the summary of eligible expenditure is based on verifiable accounting which is in compliance with generally accepted accounting principles and methods;
- (iv) the summary of eligible expenditure falls within eligible expenditure under the Regulation;
- (v) the summary of expenditure is incurred as part of the implementation of the Programme in accordance with the programme agreement;
- (vi) sufficient audit trail exists; and
- (vii) co-financing committed to the programme has been paid.

2) taking account for certification purposes of the results of all audits carried out by or under the responsibility of the Audit Authority;

3) ensuring that payments are transferred to the Programme Operators according to paragraph 2 of Article 8.1 of the Regulation;

4) submit to the NMFA a detailed description of the management and control system for the national institutions involved in the implementation Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 and the management and control systems of the Programme Operator and their functions.

In addition to tasks of the Certifying Authority explicitly assigned to the National Focal Point according to this section, references in the following articles of the Regulation to the Certifying Authority shall be read as references to the National Focal Point:

- 1) paragraph 1(m) of Article 4.7;
- 2) Article 5.12;
- 3) Article 7.9;

- 4) Article 7.13;
- 5) Article 8.3; and
- 6) Article 8.8.

The hierarchy levels and reporting channels of the National Focal Point and the Certifying Authority within the Ministry of Regional Development and their separation as expressed in the organigram in section 7 of this annex shall be kept during the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014.

2. Certifying Authority

The Certifying Authority Department of the Ministry of Regional Development of the Republic of Poland shall act as the Certifying Authority. The Director of the Certifying Authority Department shall be the head of the Certifying Authority.

The roles and responsibilities of the Certifying Authority are stipulated in the Regulation, in particular Article 4.5 thereof, excluding the tasks explicitly assigned to the National Focal Point in section 1 of this annex.

3. Audit Authority

The General Inspector for Treasury Control shall act as the Audit Authority and shall, together with the Department for Protection of EU Financial Interests of the Ministry of Finance and the 16 Regional Treasury Control Offices, perform the functions of the said authority.

The roles and responsibilities of the Audit Authority are stipulated in the Regulation, in particular Article 4.6 thereof. In addition, the Audit Authority shall be responsible for the preparation and submission of reports on irregularities in accordance with section 4 below.

The Audit Authority shall be functionally independent of the National Focal Point and the Certifying Authority.

4. National public entity responsible for the preparation and submission of irregularities reports.

The Audit Authority shall be responsible for the preparation and submission of irregularities reports.

The roles and responsibilities of the Audit Authority with regard to reporting on irregularities are stipulated in the Regulation, in particular Article 11.3 thereof.

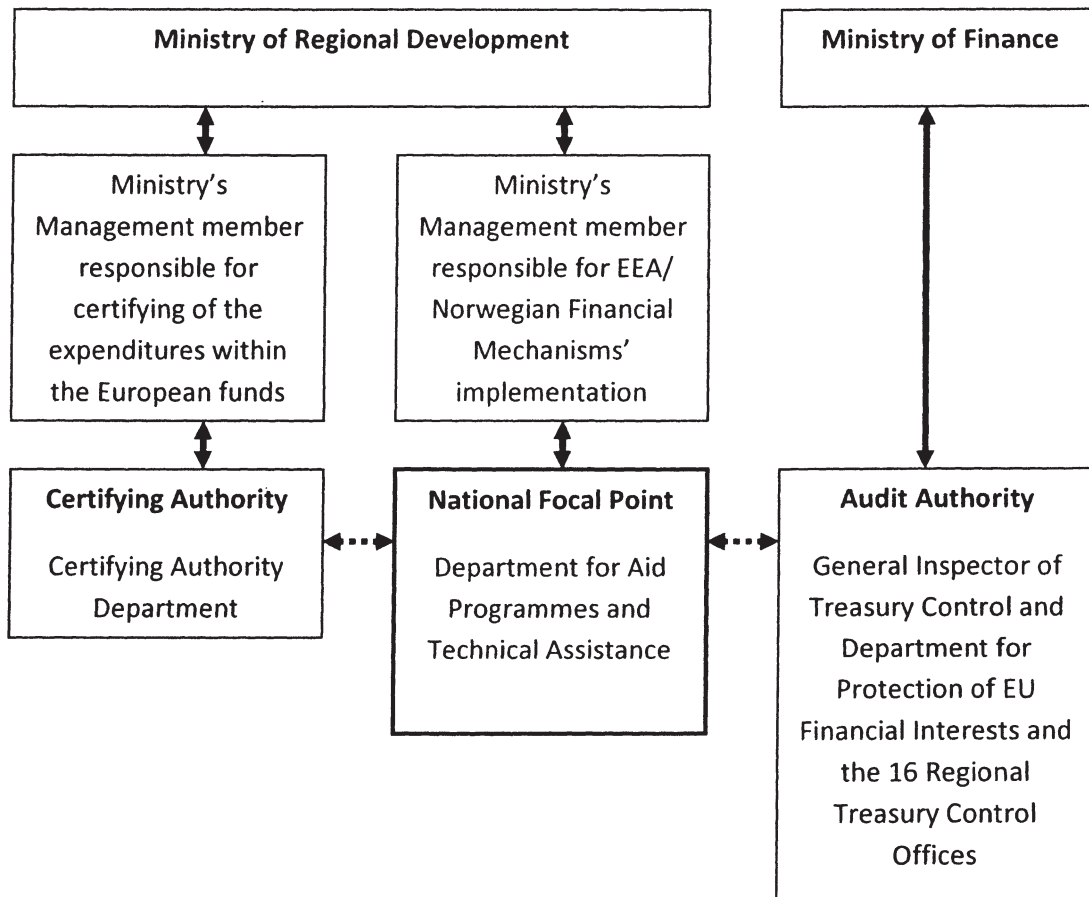
5. Monitoring Committee

The Monitoring Committee shall be established with six months of the signing of the Memorandum of Understanding. Its role is stipulated in the Regulation, in particular Article 4.4 thereof.

6. Strategic Report and the annual meeting

In accordance with Article 2.2 of the Regulation, the National Focal Point shall annually submit to the NMFA a Strategic Report on the implementation of the Norwegian Financial Mechanism 2009-2014 in the Beneficiary State. The Parties shall endeavour to hold the annual meeting in the month of June each year.

7. Organigram

ANNEX B

Implementation framework

In accordance with Article 2.1 of the Regulation, the Parties to this Memorandum of Understanding have agreed on an implementation framework outlined in this annex.

1. Financial parameters of the implementation framework

Republic of Poland	Norwegian FM contribution
Programme area	
Carbon Capture and Storage (CCS)	€ 137,000,000
Global fund for Decent Work and Tripartite Dialogue	€ 3,112,000
Bilateral Research Cooperation	€ 36,830,000
Bilateral Scholarship Programme	€ 5,000,000
Public Health Initiatives	€ 60,000,000
Domestic and Gender – based violence	€ 3,000,000
Schengen Cooperation and Combating Cross-border and Organised Crime, including Trafficking and Itinerant Criminal Groups	€ 10,000,000
Judicial Capacity-building and Cooperation	€ 14,000,000
Correctional Services, including Non-custodial Sanctions	€ 13,000,000
Other allocations	
Technical assistance to the Beneficiary State (Art. 1.9)	€ 4,362,000
Fund for bilateral relations at national level (Art. 3.5.1)	€ 1,556,000
Net allocation to Republic of Poland	€ 287,860,000

2. Specific concerns

Bilateral relations between Norway and Republic of Poland shall be strengthened with the aim of stimulating long-term cooperation, in particular in the programme areas listed below with donor programme partners, as well as through other means such as partnership at project level in all programme areas supported.

The appraisal of Programme Proposals will take due account of relevant human rights- and governance-related standards of the Council of Europe (such as those monitored by CPT, GRECO, GRETA, ECRI etc.), including the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

3. Substantive parameters of the implementation framework

The programmes described below are to be prepared and, subject to NMFA approval, implemented in the Beneficiary State.

A. Programme Area: Carbon Capture and Storage (Programme area 20)

<i>Programme:</i>	Programme for Supporting the development and widespread use of CCS technology in Poland
<i>Outcomes:</i>	CO2 captured and safely stored Increased knowledge and transnational cooperation on CCS
<i>Programme Operator:</i>	Ministry of Economy
<i>Donor programme partner:</i>	Gassnova
<i>Pre-defined project(s):</i>	Support mainly to the construction of CCS installation in Belchatow Power Plant accompanied by awareness raising on CCS

B. Programme Area: Global fund for Decent Work and Tripartite Dialogue (Programme area 22)

<i>Programme:</i>	Global fund for Decent Work and Tripartite Dialogue
<i>Objective:</i>	Decent work promoted and tripartite cooperation improved between employers' organisations, trade unions and public authorities in supporting equitable and sustainable economic and social development
<i>Outcomes:</i>	Improved social dialogue and tripartite dialogue structures and practices Enhanced understanding of the benefits of decent work Enhanced access to employment and participation in the labour market

Enhanced focus on the social dimension of workforce mobility

Advancement of gender equality and non-discrimination in the workplace

Improvement of work, family and private life balance

Worker adaptability and lifelong learning opportunities improved

Programme Operator: Innovation Norway

C. Programme Area: Bilateral Research Cooperation (Programme area 23)

Programme: Norwegian-Polish Research Cooperation (Donor Partnership Programme)

Programme Operator: National Centre for Research & Development, Warsaw

Donor programme partner(s): The Research Council of Norway

Specific concern(s): Focus on environment and climate, including polar research, health and social sciences, including migration

The programme includes an allocation of €3,000,000 for research in the area “Mainstreaming Gender Equality and Promoting Work-Life Balance”

D. Programme Area: Bilateral Scholarship Programme (Programme area 24)

Programme: Norwegian-Polish Scholarship Programme (Donor Partnership Programme)

Outcomes: Increased higher education student and staff mobility between Beneficiary States and Norway

Increased and strengthened institutional cooperation within the higher education sector between the Beneficiary States and Norway

Programme Operator: Foundation for the Development of the Education System

Donor programme partner(s): The Norwegian Centre for International Cooperation in Higher Education (SIU)

Specific concern(s): The programme shall be implemented jointly with programme area 19 in the EEA Financial Mechanism

E. Programme Area: Public Health Initiatives (Programme area 27)

Programme 1: Development and better adaptation of health care to demographic and epidemiological trends

Outcomes: Developed resources for all levels of health care (incl. health care related to ageing society)

Improved access to and quality of health services including reproductive and preventive child health care as well as health care related to ageing society
Life-style related diseases prevented or reduced

Programme Operator: Ministry of Health

Specific concern(s): This programme shall be implemented jointly with a programme under programme area 13 in the EEA Financial Mechanism.

The division of the allocation between Public Health Initiatives Programme 1 and Programme 2 will be agreed at a later stage

Programme 2: Reducing social inequalities in health (Donor Partnership Programme)

Outcomes: Reduced inequalities between user groups
Developed resources for all levels of health care (incl. health care related to ageing society)
Improved governance in health care
Improved access to and quality of health services including reproductive and preventive child health care as well as health care related to ageing society
Life-style related diseases prevented or reduced

Programme Operator: Ministry of Health

Donor programme partner(s): The Norwegian Directorate of Health

Specific concern(s): The division of the allocation between Public Health Initiatives Programme 1 and Programme 2 will be agreed at a later stage

The Programme shall be implemented as donor partnership programme in a partnership with the Norwegian Directorate of Health.

F. Programme Area: Domestic and Gender-based Violence (Programme area 29)

Programme: Domestic and Gender-based Violence

Outcome(s): Gender-based violence reduced
Domestic violence reduced

Programme Operator: Ministry of Labour and Social Policy

Pre-defined project(s): Possible pre-defined project(s) with the Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies (NKVTS) and the Council of Europe

G. Programme Area: Schengen Cooperation and Combating Cross-border and Organised Crime, including Trafficking and Itinerant Criminal Groups (Programme area 30)

<i>Programme:</i>	Schengen Cooperation and Combating Cross-border and Organised Crime, including Trafficking and Itinerant Criminal Groups
<i>Outcome(s):</i>	Development and improvement of structures, systems, and technical equipment in order to improve the implementation of the Schengen acquis Strengthening of the cooperation between the police in the Schengen Member States Improved capacity to prevent and combat cross-border and organised crime, including trafficking in human beings and itinerant criminal groups Improved cooperation between the authorities and relevant stakeholders, including non-governmental organisations, in assisting victims of trafficking
<i>Programme Operator:</i>	Ministry of Interior and Administration with support from the Implementing Authority for European Programmes
<i>Pre-defined project(s):</i>	Possible pre-defined project(s) with the Council of Europe

H. Programme Area: Judicial Capacity-building and Cooperation (Programme area 31)

<i>Programme:</i>	Judicial Capacity-building and Cooperation/Improvement of the efficiency of justice
<i>Outcome(s):</i>	Improved access to justice, including for vulnerable persons (e. g. victims, minors, minorities) Alternative dispute resolutions developed (restorative justice) Improved efficiency of the court systems, including the development of systems for case handling Increased competence of actors within the judiciary
<i>Programme Operator:</i>	Ministry of Justice
<i>Donor programme partner(s):</i>	The Norwegian National Courts Administration
<i>Pre-defined projects:</i>	Projects improving the administrative capacity of courts, facilitating the current work of the courts' departments, improving the court management, promoting alternative ways of resolving disputes, strengthening the position of crime victims, intensifying information and educational policy of the Ministry of Justice

I. Programme Area: Correctional Services including Non-custodial Sanctions (Programme area 32)

<i>Programme:</i>	Correctional Services including Non-custodial Sanctions
<i>Outcome(s):</i>	Increased application of alternatives to prison Improved competences of both inmates and prison staff
<i>Programme Operator:</i>	European Funds Team in the Central Board of Prison Service
<i>Donor programme partner(s):</i>	The Norwegian Correctional Services
<i>Pre-defined projects:</i>	Pre-defined projects within competence building for inmates, prison staff, systems within security and ITC, probation and non-custodial sanctions within the aim of the Programme

Fund for bilateral relations at national level

The Fund aims to facilitate outreach activities between stakeholders and networking between the Programme Operators and programme partners, or potential project partners from Norway prior to or during the preparation of a programme proposal and during the implementation of a given programme. The use of the Fund for bilateral relations shall be managed by the National Focal Point. The Fund will reach 0.5% of the allocation of the Norwegian Financial Mechanism. It shall be available from the last signature of the first Memorandum of Understanding.